

Zelené linky Praha-Brusel.

Vývoj vztahů českých a evropských zelených*

PAVEL PEČÍNKA**

Abstract: Green Lines Prague-Brussels. The Development of Relations Between Czech and European Greens

The first part of the text describes the development of contacts between various pacifist and green initiatives in Western Europe on one side, and part of Czech dissent on the other. It explains the factors that led – despite early euphoria and the affinity of some West-European and Czech ecological politicians – to the gradual cooling of relations between European and Czech Greens. The next part is dedicated to the role of some West-European Greens in the “dark-green” revolution in the Czech Green Party from 2002–03, their eventual disappointment, as well as the influence of intra-party conflict in the Czech Green Party concerning the structure of the European Greens. The subsequent section is a description and explanation of the direct interference by some European green politicians in conflict within the Czech Green Party, involving Milan Horáček, Petr Uhl and Ivan Dejmal on one side and Jakub Patočka and Jan Beránek on the other. The text also deals with the activities of Milan Horáček – the first Czech deputy from the (German) Greens, as well as relations between the youth sections of the European and Czech Greens. The article concludes with a prediction of future relations between Bursík’s Czech Green Party and Patočka’s Czech Green Party on one side, and European Greens on the other.

Keywords: Green party, Czech Green party, greens, relations between Czech and European Greens, ecological politicians, intraparty conflict, Daniel Cohn-Bendit, Milan Horáček, Petr Uhl, Ivan Dejmal, Jakub Patočka, Jan Beránek

1. Úvod

Přibližně do jara 2002 se o zadluženém torzu české *Strany zelených* (SZ) setrvávajícím na 1 % preferencí vyskytovalo v médiích vždy jen několik krátkých zpráv do roka, o odborných studiích na toto téma ani nemluvě. Po víc jak čtyřech letech, v červnu 2006, se SZ stává na

---

* Příspěvek byl zpracován v rámci Výzkumného záměru Politické strany a reprezentace zájmů v soudobých evropských demokraciích (kód MSM0021622407).

** Autor působí v Institutu pro srovnávací politologický výzkum (ISPO). Poštovní adresa: Katedra politologie FSS MU, Joštova 10, 602 00 Brno; email: pecinkapavel@tiscali.cz.

české politické scéně se svými 6 poslanci a 6,3 % odevzdaných hlasů novým hráčem, který svým konkurentům tvrdě předvádí vlastní „vyděračský“ potenciál i možnost netradičních spojení.

Proměně SZ z outsidera v pátou parlamentní stranu napomohli z části i západoevropští zelení. Na změnu vztahů českých zelených s jejich západoevropskými sesterskými stranami a jejich představiteli se proto zaměřuje následující text. Jeho cílem je zkoumat předpoklad, že SZ se po 16 letech krkolomného vývoje (který ovšem není nahodilý a podobá se vývoji zelených v dalších postkomunistických společnostech) stává akceptovanou součástí evropské stranické rodiny zelených se standardními vztahy a komunikací na pomyslné „zelené lince Praha – Brusel“, ať už jde přímo o stranu či s ní jen volně svázanou mládežnickou sekci. Text chce také posloužit jako „pramenná báze“ opírající se převážně o interní materiály zelených, a alespoň částečně zapůsobit jako odrazová plocha k dalším studiím zaměřeným na vztahy nové české parlamentní formace s jejími sesterskými stranami na Západe.

Článek proto zpočátku objasňuje složitosti provázející rozvoj kontaktů mezi západoevropskými, převážně levicovými zelenými a českým protikomunistickým ekologickým disentem, a komplikace způsobené jednak částečnou infiltrací StB do oficiálně ustavované *České strany zelených* (ČSZ), jednak některými problematickými lídry roku 1990 založené SZ. Těžištěm textu je však pasáž ozřejmující souběh snah lídrů západoevropských zelených o ukončení agónie české SZ vytvořením přitažlivé kandidátky SZ pro evropské volby 2004 a snah části domácí ekologické scény převzít vedení SZ v průběhu parlamentních voleb roku 2002. Pasáž v závěru ukazuje, jak tyto aktivity vyústily zjara 2003 v převzetí SZ reformisty. Následuje kapitola zdůvodňující vznik vnitrostranické krize mezi samotnými reformátory SZ nově etablovanými v jejím vedení, jejich rozštěpení na sektářskou a realistickou větev a vystoupení západoevropských zelených proti tehdy dominující české sektářské tendenci, což přispělo k jejímu pádu. Vliv zesilujících vazeb SZ k evropským zeleným strukturám na větší atraktivitu zelených pro mladší lidi, ústící ve vznik mládežnické sekce SZ (kterou na rozdíl od dalších, v roce 1990 založených stran SZ až do roku 2000 příznačně vůbec neměla), mapuje další pasáž.

Závěr textu přináší hodnocení zdokumentovaných změn na „zelené lince Praha-Brusel“ a načrtává i s přihlédnutím k volebním a povolebním strategiím SZ některé možné prognózy budoucího vývoje vztahů českých a západoevropských zelených.

2. Zelené kontakty skrz železnou oponu

Vztahy mezi západoevropskými zelenými,¹ ať už v podobě stran, či nejrozmanitějších pacifistických, feministických či „lidskoprávních“ hnutí a českou demokratickou opozicí existovaly už od 70. let. Následkem vlivu „železné opony“ se však jednalo o kooperaci v podmínkách otevřené demokratické společnosti vyvinutých početných, vlivných a vesměs levicových hnutí a stran ze Západu a českých ilegálních či pololegálních skupinek a jednotlivců, s opatrnou praxí danou represivní povahou systému, od západních zelených v některých otázkách velmi odlišných. To logicky přinášelo určité obtíže z hlediska cílů a taktiky. Čeští zelení však na druhou stranu zůstávali imunní vůči některým naivním konceptům západních pacifistů, jako např. vůči požadavku na jednostranné odzbrojení. *Charta 77, Nezávislé mírové sdružení,*

Mírový klub Johna Lennona a další, na více katolickém, konzervativním Slovensku se prakticky nevyskytující skupiny spolupracovaly s britskou *Kampaní za jaderné odzbrojení* (CND), *Evropským jaderným odzbrojením* (END), francouzským *Výborem za jaderné odzbrojení v Evropě* (CODENE) a *Křesťanským mírem* (Paix Christi). „Nadstandardní“ vztahy panovaly mezi disentem a německými *Zelenými*, a to především díky spoluvydavateli *Listů* Jiřího Pelikána, exulantovi Milanu Horáčkovi. Němečtí i rakouští zelení, ať už straníci či aktivisté *Greenpeace*, míroví aktivisté ze Západní Evropy atd. v Československu uskutečnili několik menších, propagandistických „přímých akcí“ jako bylo rozhazování letáků či vyvěšování transparentů. Odborné ekologické studie na Západ šířili akademičtí disidenti z *Ekologické společnosti* a *Kruhu nezávislé inteligence* jako Ivan Dejmal, Bedřich Moldan, Josef Vavroušek, Petr a Miloš Kužvartovi, Pavel Křivka, s italskou, zeleným blízkou *Radikální stranou* měl kontakty John Bok. S „polooficiálními“ zelenými ze *Slovenského svazu ochránců přírody a krajiny* (SZOPK) a s autory dokumentu Bratislava nahlas Fedorem Gálem, Jurajem Flámkem, Jánem Budajem, Mikulášem Hubou aj. zase spolupracovali kvůli vodnímu dílu Gabčíkovo-Nagymaros rakouští *Zelení*.

Když vzápětí po studentské revoltě 17. listopadu 1989 vznikla *Československá strana zelených* (ČSZ), řízená též několika pracovníky komunistické *Státní bezpečnosti* (StB), podílel se na jejím odhalení kromě Dejmal a Horáček. Od ledna 1990 vznikající nová SZ už neměla členy StB ve vedení. Vzhledem k naprosto odlišnému vývoji na obou stranách hranice však od počátku pohlížela část SZ na západní zelené kriticky kvůli jejich levicovosti a příležitostné spolupráci s komunisty, západní zelení na SZ zase kritizovali, že v atomové energii vidí ekologickou alternativu k severočeským elektrárnám. V SZ se samozřejmě (od roku 1990 až téměř do roku 2002) příliš neobjevovala menšinová, feministická, na rozvojový svět orientovaná aj. problematika. Vztahy evropských a českých zelených tak po jisté euforii a vzájemném „ořukávání“ začátkem 90. let nahradil oboustranný odstup, navíc SZ se rychle propadla na úroveň bezvýznamných stran omezených na komunální politiku a pro západní zelené měly větší význam české ekoiniciativy.

I když SZ byla v roce 1997 přijata do *Evropské federace stran zelených* (EFGP) – poměrně benevolentní struktury sdružující i protiklady od portugalských prokomunistických zelených po lotyšské ekonacionalisty, vztahy SZ a EFGP zůstávaly chladné. Podepsala se na tom i vzájemná averze Horáčka a někdejšího předsedy SZ Jaroslava Vlčka, nedůvěryhodného člověka libujícího si při svých vystoupeních spíš než v environmentálních okruzích v tematice špionáže, rozvědek, kriminality a spiknutí (Pečinka 2002: 186, 190–203).

SZ však pěstovala kontakty se zahraničím nejen centrálně, ale i na regionální úrovni, především s hornorakouskými a bavorskými zelenými. Pokud jde o Bavorsko, SZ komunikovala jak s většinovými *Zelenými*, tak s malou *Ekologicko-demokratickou stranou* (ÖDP), prakticky pouze v Bavorsku působící ekologickou obdobou *Křesťansko-sociální unie* (CSU). Ovšem i hornorakouští a bavorští *Zelení* měli celkově blíž k nevládním ekoiniciativám než k SZ, což další z předsedů SZ Emil Zeman, problematický malopodnikatel, sledoval s podrážděním.

3. Evropští zelení a „tmavozelená revoluce“ v SZ

Na jaře 2002 *Čtyřkoalice* (4K), aliance křesťansko-demokratického, konzervativního, neoliberalního a antikomunistického proudu, upustila od svého záměru zařadit na kandidátky do nadcházejících parlamentních voleb též známé ekologické aktivisty Jakuba Patočku a Jana Beránka. Patočkova občanská iniciativa *Brandýské fórum* (BF) vzápětí navázala kontakty se SZ a vznikla tak dohoda o společném postupu jak do parlamentních voleb v červnu 2002, tak po volbách.

Od zahájení tohoto „obrodného procesu“ v SZ kontakty mezi některými členy SZ a EFGP zesílily. Debaty „tmavozelených“² ekologických aktivistů kolem Patočky, někdejších ekologických disidentů a po roce 1989 ministrů životního prostředí jako Dejmal či Martin Bursík i některých evropských zelených ústily v přání posílit ekologickou politiku také v České republice (ČR). Toto společenství uvažovalo o Beránkovi jako o předsedovi zelené strany v ČR a o Bursíkovi jako lídrovi zelené kandidátky v nadcházejících volbách do *Evropského parlamentu* (EP). „Stará“ SZ se tak po sblížení s BF stala pro EFGP atraktivnější.

10. května 2002, krátce před parlamentními volbami, navštívil Česko spolupředseda frakce *Zelení-Evropská svobodná aliance* (G-EFA) v EP Daniel Cohn-Bendit a na pražské Karlově univerzitě vystoupil s přednáškou *Evropa – naše společná budoucnost*. Zde mj. navrhl ukončení debaty o Benešových dekretech společným evropským prohlášením zvláštní konference o poválečných změnách tak, aby v rozšířené Evropě už nemohly být vznášeny restituční nároky (Právo, 10. 5. 2002).

V červnu 2002 získala SZ 2,3 % hlasů. Výsledek těchto parlamentních voleb byl pro SZ, pohybující se předtím tradičně kolem 1 %, povzbuzením. Hlavně Patočkovým BF zajištěných 2,36 % sice nestačilo k překročení 5 % hranice, ale přineslo straně 11 milionů korun. Z něj ovšem „staré“ vedení SZ vyplatilo 1,7 milionu korun manažeru Vachulkovi, jenž neměl na výsledku zásluhu, několik dalších milionů místopředseda „staré“ SZ Emil Zeman převáděl na jiné účty. „Stará“ SZ přitom měla dluh 12 milionů korun. Tyto a další události se staly příčinou procesu, při němž díky Patočkovi a Beránkovi přišlo do 250členné SZ dalších přibližně 500 nových členů, často ekologických a lidskoprávních aktivistů (Pečinka, 27. 6. 2003).

Při kompletním převzetí vedení SZ „tmavozelenými“ na sjezdu v Brně v dubnu 2003 asistovala i zástupkyně EFGP Gabriela Szubová z polských zelených. Blahopřála SZ „*k pokrokům*“ a přečetla delegátům SZ dopis od Cohn-Bendita, který se těšil na „*zelený výsledek*“ sjezdu a „*nové předsednictvo*“ SZ. Tehdejší šéf pražské kanceláře *Nadace Heinricha Bölla* a člen německých *Zelených* i SZ Horáček uvedl, že probíhající sjezd SZ je důležitý kvůli vstupu ČR do Evropské unie (EU) a že on osobně stojí o to, aby sjezd „*dopadl dobře*“ a „*vyslal signál*“ (Pečinka, 27. 6. 2003). Noví „tmavozelení“ členové stoupence starého vedení SZ přehlasovali a všechny rozhodující orgány SZ obsadili.

26. května 2003 navštívil Cohn-Bendit spolu s dalšími zelenými poslanci EP Prahu s cílem podpořit zelené při jejich kampani propagující vstup ČR do EU a zúčastnil se další „proevropské“ přednášky na Karlově univerzitě (*Nadace Heinricha Bölla*). Bendit stihl při svém květnovém pobytu v ČR také rozhovor v České televizi (ČT), kde ovšem další témata zastínila právě probíhající aféra v Německu, čerpající z někdejšího přátelství Bendita a Hanse Joachima Kleina, bývalého teroristy z *Frakce Rudé armády* (ČT 1, 26. 5. 2005).

Po uspokojení z částečného posunu SZ od nečitelné mikrostrany ve viditelnou proevropskou formaci však od léta 2003 sílilo mezi členy SZ znepokojení z toho, že většina nového vedení, i když řeší některé nedostatky předchozího období, začíná používat nedemokratické postupy, zamlčovat kritické informace a texty, zakládat účelové místní organizace, uděluje stranické tresty a SZ přeměňuje v sektu založenou na vůdcovském principu. To vše s cílem získat další vysoké posty bez ohledu na předchozí neformální dohody o formování široké základny ekologické politiky s pestrou paletou dalších osobností. Zatímco evropští a mnozí čeští zelení chtěli za lídra evropské volební listiny SZ bývalého ministra životního prostředí Bursíka či vládního zmocněnce pro lidská práva Jana Jařaba a na volitelných místech též zástupce spřízněné, regionální ekologicko-liberální *Strany pro otevřenou společnost* (SOS) Evu Tylovou, o lídrovství se snažil Beránek a po něm urputně i Patočka.

Na jednání republikové rady SZ 7. 12. 2003, která měla rozhodnout o podobě kandidátky SZ do evropských voleb, zástupce EFGP Juan Behrend přečetl dopis Cohn-Bendita, který uvedl, že předpokladem úspěchu evropských zelených bylo otevřít kandidátní listiny širokému spektru lidí z různých prostředí: „Jsou tací, kteří mají uvnitř strany silnější pozici, což ale automaticky neznamená, že jsou také lepšími kandidáty... Zelené přesvědčení se zakládá na tom, že živá a udržitelná demokracie není tyranii většiny, ale zakládá si na respektu vůči menšinám, dokonce i uvnitř našich stran. Je v našem zájmu umožnit těmto menšinám prezentovat a obhajovat veřejně svůj názor“ (Bendit, 7. 12. 2003).

Když Patočkovými lidmi ovládaná republiková rada SZ zvolila na první místo Patočku a na druhé jeho spolupracovnici Janu Ulbrychovou, odmítli se na kandidátce do budoucna podílet jak Jařab, tak Tylová, Dejmal i Uhl.

Aby si pak získali podporu u EFGP, odcestovali 27.–29. ledna 2004 Patočka, Ulbrychová a manželé Lomovi do Bruselu, kde po jednáních pořídili fotografie s Benditem a italským zeleným europoslancem Reinholdem Messnerem, které pak rychle rozeslali členům SZ jako znamení podpory od evropských zelených. Kritika vyslovená na jejich adresu Benditem se v tiskových zprávách SZ už neobjevila (Liška, 4. 3. 2004). I přes kritické momenty tak byla v Bruselu dohodnuta předvolební návštěvu Messnera a Matti Wuorihho v ČR (Ulbrychová, 5. 3. 2004).

Začátkem roku 2004 se z kritiků sektářských metod zformovala *Otevřená platforma Strany zelených* (OP SZ). Sdružovala přibližně 70 členů, asi ze dvou třetin někdejších Patočkových „tmavozelených“ spolupracovníků, z jedné třetiny pak členů a funkcionářů „staré“ SZ.

21. února 2004 se tehdejší předseda SZ Beránek účastnil v Římě založení *Evropské strany zelených* (EGP), jež nahradila EFGP (ČTK, 21. 2. 2004). Naproti tomu 27. února 2004 navštívil Prahu německý ministr zahraničí Joschka Fischer, a sešel se s několika českými politiky včetně Horáčka a Uhla k debatě o rozšíření EU, evropské ústavě a česko-německých vztazích. Beránek a další pozvání nedostali (Uhl, 27. 2. 2004).

4. Předvolební střet mezi vedením evropských a českých zelených

Horáček, jehož pražská kancelář Böllovy nadace uvažovala původně o vynaložení 1 miliónu korun na předvolební akce, podporující nepřímo i SZ, mezitím diskutoval o působení Patočky a Beránka s řadou představitelů českých nevládních organizací. Poté rozeslal německým

a evropským zeleným otevřený dopis se zásadním vysvětlením, proč odmítá kandidátku SZ vedenou Patočkou podpořit.³

Zatímco Cohn-Bendit a další představitelé německých a evropských zelených se v silicím sporu přikláněli na stranu Horáčka a Uhla, ve prospěch Patočky a Beránka se snažil působit Matti Wuori, nezávislý poslanec za finské zelené v EP. Wuori jednal koncem dubna 2004 s Uhlem, Patočkou i Beránkem v Praze a byl v kontaktu s oběma křídly (Zpravodaj OP, č. 2/2004).

Cohn-Bendit a Messner nakonec předvolební podporu Patočky a Beránka formou návštěvy podmínili zrušením napomenutí některých členů SZ, což vedení SZ nesplnilo. Bendit psal: „Nejvíce mě znepokojuje způsob, jímž vaše strana nedávno zacházela s těmi, kdo kritizovali některá politická rozhodnutí a postupy uvnitř strany... Otřesen jsem byl také textem, jímž váš první kandidát do evropských voleb Jakub Patočka reagoval na seriózní pokus Otevřené platformy zahájit komunikaci uvnitř strany o její politice. Esoterický text, plný primitivních narážek, přezdívek a dvojsmyslů⁴ může být legrací ve škole, ne však tehdy, jsou-li v sázce demokracie a samotné zásady otevřené politiky“ (Bendit, 25. 3. 2004). Bendit předtím považoval Česko spolu se Slovinskem za jediné postkomunistické země, kde mají zelení lepší postavení a kde by mohli získat mandát (ČTK, 11. 5. 2004, ČTK, 29. 1. 2004).

Patočka s Beránkem Benditovi v dopise mj. odpověděli: „Víme, že jsi dostal dopis plný nepravdivých obvinění české SZ, napsaný Milanem Horáčkem. Jelikož kandiduje v Německu, považujeme za poctivé Ti oznámit, že může být napomenut a možná dokonce vyloučen z české SZ svou místní skupinou v Praze... Zveme Tě na jednání mezi Tebou a námi, abychom se pokusili zvládnout vznikající konflikt... Pokud nebudeme schopni se sejít a jednat, budeme rovněž nuceni požádat smířčí orgány Evropské strany zelených, aby se Tvým dopisem z 25. března zabývaly...“ (Beránek, Patočka, 27. 3. 2005).

Za rozeslání a zveřejnění svého dopisu v několika českých médiích Pavlem Pečínkou byl Horáček v dubnu 2004 ze SZ několika příznivci Patočky a Beránka vyloučen (SZ, 21. 4. 2004). Dvakrát opakované vyloučení Pečínky se však nezdařilo. Horáčkova kancelář *Nadace Heinricha Bölla* pak přispěla na některé akce SOS.

Mnozí členové OP SZ poté zůstali ve volební kampani SZ pasivní, 5 členů OP SZ vyzvalo raději k volbě samostatně kandidující SOS nebo k podpoře některých jejích členů. Listina SZ vedená Patočkou ve volbách do EP v červnu 2004 se ziskem 3,16 % hlasů nepřekročila 5 % hranici. Ze SZ vyloučený Horáček, který jako dlouholetý člen německých *Zelených* kandidoval „doma“ a jehož kampani v Německu pomáhali někteří členové SZ, se naopak do EP dostal⁵ (OP SZ, 15. 6. 2004).

Slovní přestřelky mezi EGP a Beránkovým vedením pokračovaly. Po volbách do EP předseda SZ Beránek v hodnotící zprávě popsal vliv EGP tak, že „vedení SZ čelilo rostoucí nepříteli některých zahraničních partnerů, zejména Daniela Cohn-Bendita a německých *Zelených*. Od našich zahraničních kolegů jsme očekávali normální partnerské vztahy založené na respektu a rovnoprávnosti... O zpochybňování a překrucování stanovisek vedení strany aktivně usilovali někteří naši členové s osobním vlivem na některé představitele evropských *Zelených* – Petr Uhl a Milan Horáček“ (Beránek, 8. 8. 2004).

Na poškozování SZ některými představiteli EGP si stěžovala jedna z čelných kandidátek SZ do EP Olga Lomová na setkání zelených z nových členských zemí EU ve Varšavě

9. 9. 2004, přičemž se dovolávala podobných zkušeností maďarských a lotyšských zelených (After...). 9.–11. listopadu 2004 pozvala *Nadace Heinricha Bölla* Bursíka, Kuchtovou, Petra Štěpánka, Petra Lebedu a Džamilu Stehlíkovou ze SZ na seminář do Bruselu k bližšímu seznámení s prací frakce G-EFA v EP. Na témže semináři 11. listopadu 2004 vystoupil i předseda SZ Beránek. (Doplněk). V hodnocení pro SZ pak Beránek uvedl: „Velmi zajímavá byla vystoupení Zelených z Maďarska a Lotyšska, kteří hovořili velmi kriticky o špatných zkušenostech s intervencemi evropských zelených do své volební kampaně a do vnitrostranických poměrů u nich doma. Zejména v Lotyšsku, kde zelení uspěli získáním postu premiéra – prvního zeleného předsedy vlády na světě, jim aktivita evropských zelených zlikvidovala vysoké preference a naděje v evropských volbách.“ Ve zprávě dále uvádí: „Zhruba týden před cestou jsem se od Dany Kuchtové dozvěděl, že do Bruselu pojedou i skupina dalších členů Strany zelených, a to na základě pozvání Milana Horáčka a na náklady *Nadace Heinricha Bölla* a že cesta se připravuje již dlouhou dobu... V Bruselu během semináře jsem se tak nakonec setkal i s Petrem Štěpánkem, Martinem Bursíkem, Džamilou Stehlíkovou a Evou Tylovou... Další fakt hodný pozornosti je to, jakým způsobem nadace Heinricha Bölla vybírá účastníky zahraničních cest. Během dne jsem měl možnost osobně hovořit s asi desítkou zástupců zelených stran v Evropě. Opakovaně jsem narážel na informaci o tom, že další přítomní zástupci Strany zelených v rozhovorech prohlašovali následující: Že Beránek by neměl být předsedou SZ..., že Beránek představuje v českých zelených křídlo „fundis“, které by mělo být vystřídáno skupinou „realos“. Někteří přítomní delegáti mne informovali, že s touto argumentací se na některé z nich obracel v kuloárech i Daniel Cohn-Bendit“.

Na následujícím jednání rady EGP v Dublinu 26.–28. 11. 2004 Beránek uvedl, že úspěchů dosahuje SZ někdy díky, jindy navzdory evropským zeleným, kteří někdy zasahují do české situace necitlivě s negativními dopady. S ohledem na to, že česká zkušenost není ojedinělá, požádal předseda SZ o respekt k místním podmínkám (Beránek, 14. 1. 2005). Ve svém dublinském vystoupení Beránek údajně dal do souvislosti veřejnou kampaň některých zelených při volbách do EP vůči lidrovi kandidátky SZ Patočkovi se sebevraždou Patočkovy manželky Wandy na podzim 2004 (Skrytý zdroj).

Nespokojenost se sektářskými metodami v SZ postupně vzrostla natolik, že z někdejší menšiny kolem Uhla a Bursíka se stala většina. Když byl v září 2005 předsedou SZ zvolen Bursík, ocenil to Horáček jako cestu k obnově důvěry mezi evropskými a českými zelenými.

Někteří stoupenci Beránka a Patočky v SZ setrvali. Jiní s Patočkou v čele SZ opustili a vytvořili v září 2005 nový subjekt, nazvaný *hnutí Zelení*. Patočka, řídící jak *hnutí Zelení*, kde ovšem kvůli své novinářské angažovanosti nebyl formálně členem, tak *Literární noviny*, kde byl šéfredaktorem, pak začal kritizovat nejen SZ, ale i evropské zelené: „Krise českých zelených je podobně jako krize české demokracie odrazem krize zelených i demokracie ve světě. Daniel Cohn-Bendit působil v Evropském parlamentu jako protivník Tonyho Blaira směšně, nikoli pouze proto, že jeho projev byl čirou formou bez obsahu, což je disciplína, kterou Blair jednoduše umí lépe. Především proto, že étos německých zelených je i vinou jejich imperiální praxe vůči jiným evropským zeleným stranám vepsí. Navzdory zůstane nad evropskými zelenými viset memento trapně zmařeného mandátu lotyšských zelených kvůli tomu, že je zelená eurokomisařka krátce před volbami přijela poučovat o tom, jak se mají Lotyši chovat k Rusům.“ (Patočka 2005).

Patočka tedy kvůli averzi vůči Cohn-Benditovi raději solidarizoval s nacionalistickými lotyšskými zelenými.⁶

5. Vztahy mezi Evropskou federací mladých zelených a českými Mladými zelenými

Za mládežnickou, částečně „zelenou“ a pacifistickou složku protikomunistického disentu v Československu můžeme označit část undergroundu kolem legendární kapely *Plastic People of the Universe*, ctitele Johna Lennona scházející se v 80. letech na pražské Malé straně u Lennonovy zdi a odtud pak vzešlý *Mírový klub Johna Lennona* (MKJL), širší *Nezávislé mírové sdružení – Iniciativu za demilitarizaci společnosti* (NMS-IDS), brněnské *Hnutí za nenásilí*, ekologická *hnutí Děti Země* a *Duha*, nekonformní *Havlíčkovu mládež* z Havlíčkova Brodu, hnutí punk (v Československu ovšem specifické svou anarchistickou, antimilitaristickou a zároveň protiromskou orientací), ekomonarchistické hnutí *České děti* apod. Mládež nekonformní, protiaarmádní, antiautoritářské a ekologické orientace měla značný podíl na protirežimních demonstracích v Praze před rokem 1989. Zdálo by se tedy logické, že po demokratické revoluci v Listopadu 1989 tato část mládeže, sdílející zeleným blízké hodnoty, alespoň zčásti zakotví ve vznikající legální SZ či v její blízkosti podobně, jako se do jednoho zeleného proudu v Západní Evropě slévaly začátkem 80. let rozmanité iniciativy a lokální uskupení protijaderného, ekologického, feministického aj. ražení. Stal se však pravý opak.

Velká část antikonformní mládeže se v novém, „svém vlastním“ demokratickém režimu přelila do vznikajících kulturních, lidskoprávních aj. iniciativ, či se stala „konformní“ a angažovala se ve vládních institucích, politických stranách (spíše pravicových) nebo se stala apolitickou, když se pro ni téma životního prostředí, náhradní civilní služby či nezávislé rockové hudby buď naplnilo nebo ztratilo protirežimní příchut' zakázaného ovoce. Pacifistické organizace se prakticky rozplynuly. Malá, ale o to hlučnější a bizarnější část mladých nonkonformistů z undergroundu naopak začala po roce 1989 s militantními akcemi proti legální komunistické straně, přičemž tito lidé s dlouhými vlasy a v džínách kolem Petra Cibulky se svojí rétorikou blížili ultrapravicí. A ryze ekologičtí mladí aktivisté z *Děti Země*, *Duhy* aj. po roce 1989, v atmosféře naprosté averze nejen ke komunistickému, ale jakémukoliv stranictví a pod vlivem zpráv o spojení někdejší StB se SZ raději nadále působili v rámci nátlakových skupin „zdola“. V době začínající opojné svobody i nově angažovaná „zelená“ mládež, probuzená k aktivitě teprve po roce 1989, mířila raději na happeningy, demonstrace a do přitažlivých „přímých akcí“ rozmanitých ekologických hnutí, kde nechyběla romantika a idealismus, než do příliš oficiózní SZ. Na ustavujícím sjezdu SZ v Brně na jaře 1990 tvořili mladí lidé mezi delegáty minimum, stejně jako mezi jejími členy. Mladí tehdy příliš neuspěli při vytváření *Klubů přátel SZ* na vysokých školách. Až do roku 2000 neměla SZ žádnou mládežnickou sekci jako větší české strany, a prakticky nulové byly celou dobu i její vztahy s mladými aktivisty ekoiniciativ. *Děti Země*, *Hnutí Duha* a SZ, to byly dva oddělené světy (Pečínka 2002: 190–194, Vaněk 2002). *Federace mladých evropských zelených* (FYEG), sdružující od roku 1988 kromě mládežnických sekcí ekologických stran i některá nezávislá ekologická hnutí či levicové skupiny a mládežnické sekce, neměla v Česku žádného partnera.

Občanské sdružení *Mladí zelení* (MZ) založilo teprve koncem roku 2000 několik členů SZ. Neaktivnějším byl mladý právník Martin Soukup, dále pak Tomáš Brauner, Zdeněk Hausvater apod. Část tehdejšího vedení „staré“ SZ jako Jiří Čejka MZ podporovala, naopak tehdejší místopředseda SZ, problematický podnikatel Emil Zeman a další se obávali vytvoření „paralelních struktur“ v SZ, tajili adresář členů atd. Téměř výhradně v Praze působící MZ měli asi 10 aktivních a 20 pasivních členů, a v tomto počtu fungovali až do roku 2003. Byli přijati do FYEG, a postupně se zapojili do řady mezinárodních seminářů, cyklojízdy, letních táborů, přípravy evropských voleb a dalších akcí FYEG, občas přispívali do časopisu FYEG Ecosprinter. Jejich program nebyl příliš radikální, týkal se převážně ekologických témat. Od léta 2002 se MZ připojili k „tmavozeleným“, tedy mladým ekologickým aktivistům, kteří přišli do SZ změnit dosavadní staré vedení. Tento vnitřní zápas kapacity MZ téměř vyčerpal. MZ se samostatně přestali projevovat a působili už jen jako jednotlivci v SZ. Po zeslábnutí činnosti jádra MZ v Praze se centrum mladých přesunulo do Brna. Zde novou, asi 10člennou umírněnou skupinu MZ zorganizoval Jiří Jeřábek, opět s čistě ekologickým programem. A stejně jako v případě pražské skupiny, asi polovina MZ patřila zároveň k SZ, polovina se chtěla profilovat naprosto nezávisle na SZ. Od druhého vnitřního konfliktu v SZ mezi samotnými tmavozelenými, a to mezi okruhem Patočky a Beránka a okruhem Uhla a Bursíka, si MZ tentokrát udržovali odstup. Zatímco od první, pražské skupinky MZ se v roce 2000 částečně očekávalo prolomení bariéry mezi „starou“ SZ a ekologickými iniciativami, druhá, brněnská skupinka MZ už působila v situaci, kdy samotná SZ „omládla“ a MZ zdůrazňovali svoji samostatnost na straně (Soukup, 28. 9. 2005).

Ve srovnání se silnými západoevropskými organizacemi FYEG vznikly obě skupinky MZ spíše jako menší sdružení přátel v jednom centru, kteří se – můžeme-li tak usuzovat z podobné struktury některých ekologických nevládních iniciativ – po pár letech vyčerpají a následně vznikne podobným způsobem skupina další. Zatímco většina FYEG je více radikální než vlastní strana, současní MZ se zatím snaží spíše o bezkonfliktnost přístupů i témat a odstup. Mladí ekologičtí radikálové se v případě, že by současný stav MZ přetrvával, tudíž pravděpodobně raději zapojí do akcí organizovaných anarchisty, nenásilní aktivisté do *Duhy*, *Děti Země* či *Arniky*, a zájemci o ekologickou politiku přímo do SZ. V takto vyplněném prostoru se MZ tudíž zdají být zatím málo postřehnutelní a bez nadějnějších vyhlídek. Časté návštěvy mezi představiteli EFGP a MZ, pobyty českých mladých zelených na seminářích v Západní Evropě a nepřímo i vliv po volbách v červnu 2006 finančně stabilizované SZ s parlamentním zastoupením, těšící se mediální pozornosti, však dává jistou naději i na posílení vlivu MZ.

6. Závěr: SZ – plnohodnotná součást EGP, ale poznamenaná antikomunismem

Vazby EFGP na „starou“ SZ komplikovala nečitelnost a neserióznost SZ, daná odlišným vývojem zelených v rozdělené Evropě. Zatímco západoevropští zelení měli za sebou jako součást otevřené demokratické společnosti pozvolný a plynulý růst ve stabilizované straně s „vyděračským“ a některé i s koaličním potenciálem, v postkomunistických podmínkách zelení procházeli sérií opakovaných krizí. V roce 2002 a především po sjezdu SZ na jaře 2003 se vzájemné vazby a spolupráce díky protikorupční, proevropskéjší a celkově fundovanější

aktivitě nového vedení SZ kolem Jana Beránka a Jakuba Patočky zlepšily. Někteří vlivní představitelé EFGP/EGP se však po počátečním váhání začali kriticky vyjadřovat k sektářským praktikám tohoto nového, jimi původně podpořeného vedení, a nakonec některými svými aktivitami v období 2004 / 2005 přispěli k jeho oslabení při volbách do EP v červnu 2004 a pak k jeho pádu na podzim 2005, kdy byl do čela SZ na jejím sjezdu zvolen Martin Bursík. Realističtější skupina kolem Bursíka, sestávající převážně z někdejších „tmavozelených“ Patočkových stoupenců, díky vazbám Cohn-Bendit a Horáček na straně EFGP/EGP⁷ a Uhl, Bursík, Štěpánek, Kuchtová a Liška na straně SZ, spolupracovala snadněji než předchozí stoupenci stranických trestů a čistek v SZ, což následně ovlivnilo další „zarovnání“ SZ podle evropských zelených parametrů.

Odštěpení *hnutí Zelení*, soustředujícího část příznivců sektářské tendence, od SZ v září 2005, se může, byť ne výrazně, odrazit i v evropské zelené politice. Patočkově *hnutí Zelení* už po svém ustavení přišlo s kritikou Bendita. Postup *Zelených* na mezinárodní scéně by nejspíš kopíroval postup v Česku – tedy zaměřit se na pestrou paletu účelových spojenců, a s nimi se pak pokoušet vytvořit v EGP jakési druhé zelené centrum či alespoň „získat body“ na úkor centra prvního. V Česku je deklarovaným cílem *Zelených* nyní především apelovat na mladé zelené voliče. To se dostalo do rozporu s přitažlivostí ráznosti a mesianismu *hnutí Zelených* pro některé ekologicky orientované stoupence krajní pravice, a zároveň s nakonec nerealizovanou snahou *Zelených* vytvořit k parlamentním volbám 2006 společnou „volební stranu“ s pravicovými malými stranami soupeřícími dnes s hegemonní, konzervativně neoliberalní *Občanskou demokratickou stranou* (ODS).

Na evropské úrovni ovšem asi nepůjde Zeleným o propojení se sdružením *Světové ekologické strany* (WEP)⁸, ale spíš o hledání spojenců uvnitř EGP a G-EFA, využitelných proti Cohn-Benditovi, jehož neformální lídr *Zelených* Patočka chápe nejspíš jako spoluvíníka svého „evropského“ neúspěchu. Beránek a Patočka už v minulosti využili nebo alespoň zaregistrovali pnutí mezi okolím Cohn-Bendita a některými finskými, maďarskými a lotyšskými zelenými, dalo by se tedy očekávat jejich „napojení“ na tyto spory a jejich další zužitkování. *Zelení* také mohou využívat některých kontaktů Patočky a Beránka u amerických zelených a jejich známosti s někdejším prezidentským kandidátem Ralphem Naderem. Dosáhnout výraznějšího vlivu v evropském prostředí EGP a G-EFA se *Zeleným* nejspíš kvůli jejich mesianistickému, černobilému a ráznému stylu nezdaří a zůstanou „akční“ pouze v českém měřítku, respektive ve dvou regionech, kde mají oporu – především v Brně a Praze, kde některé osobnosti z okruhu *Zelených* mohou uspět v komunální či regionální politice a nebo v senátních volbách. Jakkoliv zůstane *hnutí Zelení* marginální, zůstává jejich neformálnímu předákovi v rukou vlastní sdělovací prostředek s určitým vlivem v intelektuálních kruzích, týdeník *Literární noviny*, které otiskují i delší rozborů zelené politiky u nás a ve světě.

Jisté další rozvíření polemik ohledně vztahů českých a západoevropských zelených přineslo zapojení SZ (která dosáhla v parlamentních volbách v červnu 2006 za 6,3 % hlasů celkem 6 poslaneckých mandátů) do povolebních jednání s pravicovými stranami ODS a KDU-ČSL.⁹ Cohn-Bendit i další západoevropští lídři zelených výsledek SZ uvítali s nadějí, že SZ bude inspirovat i další ekologické strany v regionu. Europoslanec Horáček uvedl, že z evropské úrovně se nebude nikdo plést české SZ do jejich případného jednání o účasti v té či oné koalici, protože každá strana je autonomní a sama si určuje, jak bude postupovat podle

specifických domácích podmínek. Vyslovil však názor, že ODS by v případné koalici musela změnit svou politiku proevropským směrem. (ČTK, 4. 3. 2006).

Jisté rozdíly mezi SZ a evropskými zelenými byly patrné z některých neoficiálních blahopřání, které SZ, vyhraňující se proti KSČM a dokonce i jen proti pouhé toleranci vlády ČSSD, pokud by ji podpořila zároveň i KSČM, vyjadřovaly gratulace k celkovému vítězství české levice (ČSSD, KSČM a SZ obdržely v 200členné sněmovně 106 mandátů).

Bursíkovo vedení SZ, které na podzim 2005 odmítlo spojenectví s pravicí, tedy začalo jednat s tolerancí evropských zelených o účasti na pravicové vládě, a neoficiální předák *Zelených* Patočka, který na podzim 2005 alianci SZ s malými pravicovými stranami doporučoval, naopak nabádal ke spolupráci SZ s ČSSD a na evropské zelené se obracel s dotazem, jaké mají k nevídanému postupu SZ s ODS stanovisko.

Nepřijatelnost problematické KSČM pro demokratické politické strany včetně SZ tak i přes téměř dokončenou přeměnu SZ (myšleno v linii mimoparlamentní nefunkční strana – mimoparlamentní funkční strana se sektářskými rysy – funkční parlamentní strana) ukazuje, že ne úplně vše bude v české zelené politice v blízké budoucnosti probíhat podle schémat obvyklých v západní Evropě (kde zelení považují vzhledem k odlišné historii za naprosto nepřijatelné spíš jakékoliv kontakty se stranami krajní pravice a s komunisty částečně spolupracují) a že tudíž i vývoj vztahů mezi SZ a EGP nebude postrádat dynamiku, byť už oprostěnou od někdejších tvrdých excesů.

V textu vícekrát použité zkratky:

BF	Brandýské fórum
ČRo	Český rozhlas
ČT	Česká televize
ČTK	Česká tisková kancelář
EFGP	Evropská federace stran zelených
EGP	Evropská strana zelených
EP	Evropský parlament
EU	Evropská unie
FYEG	Federace mladých evropských zelených
G-EFA	Zelení – Evropská svobodná aliance
MFD	Mladá fronta Dnes
MZ	Mladí zelení
NMS-IDS	Nezávislé mírové sdružení – Iniciativa za demilitarizaci společnosti
OP SZ	Otevřená platforma Strany zelených
SOS	Strana pro otevřenou společnost
StB	Státní bezpečnost
SZ	Strana zelených

Poznámky:

1. V textu se pojem „zelení“ objevuje s malým písmenem tam, kde se píše o zelených všeobecně, s velkým tam, kde jde přímo o název strany (např. v Německu, Rakousku a jinde Zelení či strana Zelených) či hnutí (např. české, na podzim 2005 vzniklé hnutí Zelení). Oproti Německu se v Česku užívá název Strana zelených, všeobecně pak strany zelených a hnutí zelených.
2. Termín „tmavozelení“ začal v roce 2002 používat Jakub Patočka a po něm i jeho tehdejší příznivci z řad ekologických a lidskoprávních organizací pro reformní hnutí, které si dalo za cíl změnit poměry v tehdejší „staré“ Straně zelených. V tomto zažitém smyslu – tedy „tmavozelený“ jako proevropský, radikálně-reformní, důsledný a „starý“ či „starozelený“ ve smyslu nedůsledný, nečitelný, mdlý, zkorumpovaný – jsou tato označení používána i v tomto textu.
3. Krom jiného Horáček v tomto, pro tehdejší situaci důležitém dopisu doslova napsal: „Po všem, co jsem se dosud dozvěděl o vývoji českých zelených, bych chtěl zdůvodnit, proč nepodporuji a nebudu podporovat současné většinové vedení předsedy Jana Beránka a kandidátní listinu pro volby do EP v čele s Jakubem Patočkou... Co se oživení zelených idejí týče, zde zajisté v posledních letech pomohly úspěchy německých a evropských Zelených. V neposlední řadě díky návštěvě a návrhu Dannyho (Cohn-Bendita) na jaře 2002 se – tehdy ještě s předsedy z posledních let Jiřím Čejkou a Miroslavem Rokosem – diskutovalo o základní myšlence, že kandidátka zelených pro evropské volby roku 2004 by měla být kandidátkou otevřenou. Ke kandidatuře na této listině měli být přizváni nezávislí a lidé z nevládních organizací, nejen z oblasti ekologické, nýbrž také z oblasti sociální a lidskoprávní, aktivisté Charty 77 atd. Těchto diskusí se účastnil mj. také Ivan Dejmal (ministr životního prostředí z první české vlády OF po roce 1989), Martin Bursík (ministr životního prostředí z roku 1997, jenž získal v době mezi pádem Klause a sociálně demokratickou menšinovou vládou Zemana velké uznání), Petr Uhl (pověřenec pro lidská práva). V následující době vstoupila do SZ celá řada nových členů včetně P. Uhla a I. Dejmal. V dubnu 2003 bylo na mimořádném stranickém sjezdu v Brně zvoleno současné předsednictvo... Čeští zelení se pak pustili do příprav na volby do EP v roce 2004... Já sám jsem byl v této době J. Beránkem, mj. v souvislosti s možnou kandidaturou M. Bursíka na čele listiny a jinými rozhodnutími, několikrát obelhán... Na počátku prosince byli na druhém zasedání republikové rady SZ zvoleni čelní kandidáti (Jakub Patočka – šéfredaktor týdeníku Literární noviny, Jana Ulbrychová – místopředsedkyně pro mediální politiku...). Poté, co nebyli zvoleni ani špičkoví kandidáti z různých krajských organizací Jan Jařab (současný pověřenec pro lidská práva, lékař a překladatel Ala Gora), Eva Tylová (bývalá náměstkyně ministra životního prostředí, členka Strany pro otevřenou společnost)..., odmítla svou kandidaturu Dana Kuchtová (Jihočeské matky, protitemelínská aktivistka). Kandidovat nebudou ani I. Dejmal a P. Uhl. V posledních týdnech jsem vedl mnohá jednání o vývoji v české SZ... Mnozí z oslovených mi totiž sdělili, že zelené a především Jakuba Patočku volit nebudou. Zčásti věděli o dění uvnitř zelených a popisovali mi mesiášsko-sektářské vystupování Patočky a Beránka v ekologickém hnutí už v 90. letech. Tito prý formovali a zastupovali své představy radikálním způsobem, nerespektovali jiné názory, obsazovali zjištěné zdroje peněz a informací a neumožňovali vzájemné propojování a rozšiřování... Já jsem v této souvislosti pocíťoval nepříjemné děja-vu: vynořují se v něm frankfurtští fundamentalisté, Komunistický svaz Sever a všichni ostatní sektáři ze 70. a 80. let období budování strany Zelených v Německu. Za sametovým a přátelským úsměvem se skrývají profesionálně perfektní manipulace, podvody a lži... Předem připravena a provedena byla naopak kandidatura Patočky a ostatních. Teď je rovněž zřejmé, proč byla nabídka Dannyho, abychom zde o tom vedli otevřený dialog, tak tvrdošijně odmítána a jeho politika démonizována coby „imperální“, podobná sovětským okupantům“ (Dopis).
4. Psalo se zde např. o Uhlovi jako největším údu, o třiceti ranách lískovou holí, o vepřové pečince, líných trubcích (tj. o věkově starších odpůrcích vedení SZ) a pracovitých včelkách (tj. o aktivních obdivovatelkách vedení SZ).
5. Český emigrant z roku 1968 Horáček spoluzakládal v Německu *Zelené* společně s Rudí Dutschkem, Cohn-Benditem aj., podílel se na vydávání *Listů* a spolupracoval při podpoře české

opozice s nositelem Nobelovy ceny za literaturu Heinrichem Böllem, duchovním otcem německé strany *Zelených*. (Dražan, 18. 1. 2005). Hájil zájmy československé a středoevropské demokratické opozice jako poslanec Spolkového sněmu od roku 1983, ale i např. při jednáních oficiálních delegací v Moskvě, při demonstraci na Rudém náměstí v roce 1983 atd. V roce 1984, v době sovětské okupace Afghánistánu, navštívil povstalecké území 40 kilometrů od hlavního města Kábulu, kde natáčel plošné bombardování sovětskými letadly. V červnu 1989 mu bylo po složitých jednáních v Praze umožněno navštívit oficiální mládežnickou akci ve Vimperku, kde se setkal mj. se signatáři Charty 77 a doporučil českým ekologům vytvořit stranu zelených tak jako v západní Evropě. Po roce 1989 působil ve sboru konzultantů prezidenta Václava Havla, od roku 1991 do 2004 také vedl pražskou kancelář německé „zelené“ *Nadace Heinricha Bölla*. Podílel se na formulaci česko-německé deklarace, v níž vstřícnost k Česku prosazovala hlavně další německá zelená politička Antje Vollmerová. V roce 1998 se spekulovalo, že Horáček by mohl být německým velvyslancem v Praze či českým velvyslancem v Berlíně. Z toho však sešlo. Horáček podle vlastních slov žádnou takovou funkci nechtěl, protože by při sebemenším nesouhlasu či výhradách sám složil mandát (Vaněk 2002: 268, ČRo 6, 8. 4. 2005).

Po svém zvolení do EP za německé Zelené Horáček v červnu 2004 otevřel poslaneckou kancelář v Praze naproti parlamentu s tím, že má zájem o názory českých voličů. „Doufám, že za dva roky po parlamentních volbách jen přejdeme ulici a vstoupíme hlavními dveřmi také do českého parlamentu,“ upřesnil (MFD, 7. 9. 2004). Zaměřit se chtěl především na problémy sužující vzájemně Čechy a Němce, romský holocaust, obchod se ženami a dětskou prostituci v pohraničí a jezy na Labi (Právo, 7. 9. 2004). Vzápětí Horáček způsobil rozruch svým apelem na českou vládu, aby zrušila vepřín v Letech, postavený na místě někdejšího koncentračního tábora pro Romy. Kvůli připomínání české účasti na transportech Romů musel čelit nacionalistickým výhradám jak ze strany prezidenta a bývalého šéfa ODS, tak českých komunistů. Účastnil se též kampaně proti stavbě jezů na české straně Labe (Lidové noviny, 20. 5. 2005).

V květnu a červnu 2005 se Horáček účastnil jako pozorovatel procesu s ruským podnikatelem Michaiilem Chodorovským, v jehož případě existovalo podezření, že nejde o transparentní, důstojný, otevřený proces, který by se řídil přístupem „padni komu padni“: „Kdybychom to vzali logicky, muselo by stát před soudem několik desítek takových oligarchů... Proti Chodorovskému je mimo chodem živen i antisemitismus, který v Rusku funguje. Je to bohatý Žid, tak co? Že má Putin v této věci většinu veřejného mínění na své straně, to souvisí i s oficiálně živenou nepřízní vůči bohatým“ (Euro, 6. 6. 2005).

6. Lotyšsko, a vůbec celé Pobaltí, poznalo za II. světové války rozsáhlou genocidu Židů a perzekuci Rusů prováděnou pobaltskými i německými fašisty, po válce zase následovaly stalinistické čistky, přesídlování pobaltských národů na Sibiř a tvrdá rusifikace. V reakci na to se pak zrodilo i ekologicko-nacionalistické opoziční hnutí, z něž vzešly i specifické pobaltské strany zelených – silně protiruské, odmítající práva homosexuálů či legalizaci lehkých drog. Němečtí Zelení s ostatními evropskými kolegy tak raději do společné evropské parlamentní frakce zelených a regionalistů G-EFA přijali i přes rozhořčení lotyšských zelených jako „regionalistku“ poslankyni Taťjanu Ždanokovou, zvolenou v Lotyšsku za koalici tří postkomunistických stran tamní ruské menšiny.
7. Od roku 1993 do roku 2004 se evropská, nadnárodní stranická rodina zelených jmenovala EFGP, poté se název změnil na EGP, jistou dobu se však používaly oba názvy současně pro totéž uskupení EFGP/EGP. Frakce zelených v EP, spolupracující s regionalisty, nese jiné jméno – G-EFA. Skandinávské ekologické strany vzniklé z bývalých komunistů a socialistů a fungující ve svých zemích paralelně se zelenými nekomunistického původu svou frakci v EP i stranickou rodinu mimo EP nazývají Severská zelená levice (NGL), a v EP patří s komunisty různého ražení (od stalinistů po reformní komunisty) sdružené ve Sjedenocené evropské levici (GUE) do společné frakce GUE/NGL.
8. WEP dominují bavorská konzervativně-ekologická ÖDP, francouzské *Nezávislé ekologické hnutí* (MEI) Antoine Waechtera a portugalské *Hnutí strany Země* (MPT), jinak jsou zde ještě menší a prakticky neznámé skupinky z Dánska, Holandska, Srbska, Albánie, Kanady a Austrálie, stojící mimo EFGP/EGP a G-EFA i NGL. Evropští zelení tak mají vlastně tři evropská centra.

9. K tomuto kroku Martina Bursíka a jeho podpoře velkou částí SZ, v níž se po předchozí sektářské etapě začalo naopak hovořit o „státotvornosti“ a „věčné politice“, přispělo vícero faktorů:

- Úspěchem ve volbách zpevněná pozice předsedy Bursíka a jeho snaha předvést „vyděračský potenciál“ SZ politickým soupeřům.
- Pravděpodobně i jeho touha prolomit světové „tabu“ zelených a ukázat možnost spolupráce i v rámci dosud nikde nevyzkoušené koalice s pravici.
- Vzájemná averze mezi předsedou ČSSD Jiřím Paroubkem a předsedou SZ.
- Několik předvolebních výpadů J. Paroubka proti SZ a jeho propagandistická podpora části severomoravské organizace SZ, spojené s podezřelým podnikatelským prostředím, kolem Evy Holubové, která se kvůli neuspokojení svých nároků za předchozí podporu Bursíka rozhodla představit svou skupinu jako „Levou frakci SZ“ a vyzvat k podpoře ČSSD.
- Nezvládnutá touha části SZ dosáhnout po dlouhých letech mimoparlamentní nicotnosti mocenských postů.
- Odpor SZ ke KSČM, zodpovědné před rokem 1989 za devastaci životního prostředí a neochota patřit spolu s ní k levicové části sněmovny či spolu s ní podporovat jednobarevnou menšinovou vládu ČSSD.

Literatura:

After the European Elections – Meeting of the Greens from the New Member States. Zápis z jednání, Varšava, 9. 9. 2004.

Bendit-Cohn, Daniel. 25. 3. 2004. *Dopis Daniela Cohn-Bendita z 25. 3. 2005.*

Bendit-Cohn, Daniel. 7. 12. 2003. *Písemné vyjádření Republikové radě Strany zelených.*

Beránek, Jan. 8. 8. 2004. *Zpráva o činnosti předsedy a předsednictva Strany zelených.*

Beránek, Jan. 14. 1. 2004. *Zpráva ze služební cesty, Brusel 11. 11. 2004, Dublin 26.–28. 11. 2004.*

Beránek, Jan a Patočka, Jakub. 27. 3. 2005. *Dopis Danielu Cohn-Benditovi.*

ČRo 6. 8. 4. 2005. *Postavení Zelených v Evropě.*

ČT 1. 26. 5. 2005. *Z radikála politikem.*

ČTK. 4. 3. 2006. *Zahraníci: Evropští zelení vítají vstup svých přátel do českého parlamentu.*

ČTK. 29. 1. 2004. *Hlasy pro zelené budou v Česku shánět horal Messner a Rudý Danny.*

ČTK. 21. 2. 2004. *Kongres ekologů v Římě: Evropa potřebuje silnou stranu zelených.*

ČTK. 11. 5. 2004. *Zelení ztrácejí kvůli vnitřním sporům podporu zahraničních kolegů.*

Dopis Milana Horáčka pro vedení Nadace Heinricha Bölla v Berlíně a vedení německých a evropských zelených. Praha, 12. 1. 2004.

Doplňk ke zprávě ze služební cesty – seznámení se s činností frakce Zelených a Evropské svobodné aliance Evropského parlamentu ve dnech 9.–11. 2004, zápis z jednání.

Dražan, R. 18. 1. 2005. *25 let Zelených v Německu. Mail členům SZ.*

Euro. 6. 6. 2005. *Byl jsem ořesen. Jukos: Poslanec Milan Horáček se zúčastnil procesu s Chodovským.*

FYEG. on-line texty (<http://www.fyeg.org>).

Lidové noviny. 20. 5. 2005. *Po vepřínu jsou na řadě jezy.*

Liška. 4. 3. 2004. *Mail členům SZ.*

MFD. 7. 9. 2004. *Česko má o jednoho europoslance navíc.*

Nadace Heinricha Bölla. *40 let Elysejské smlouvy, ústavní konvent a budoucnost Evropy.* Pozvánka na přednášku Daniela Cohn-Bendita 26. 5. 2003 v Praze.

OP SZ. 15. 6. 2004. *Dopis Otevřené platformy Strany zelených členům strany.*

Patočka, Jakub. 2005. „Zelení bez mediální mlhy. Vstup stávající Strany zelených do Sněmovny není pravděpodobný. A není ani žádoucí“ *Literární noviny* č. 40, on-line text: (<http://www.literarky.cz/?p=clanek&id=764>).

- Pečínka, Pavel. 27. 6. 2003. „Jak se čistila strana aneb konec pseudozelených v Čechách“ *Britské listy*, on-line text: (<http://www.blisty.cz/2003/6/30/art14560.html>).
- Pečínka, Pavel. 2002. *Zelená zleva? Historie ekologických stran v Evropě*. Praha: G plus G.
- Pozvánka na přednášku Daniela Cohn-Bendita. 26. 5. 2003.
- Právo. 10. 5. 2002. *Cohn-Bendit chystá evropskou konferenci o dekrettech v Praze*.
- Právo. 7. 9. 2004. *Německý europoslanec úřaduje proti Sněmovně*.
- Skrytý zdroj. *Informace z jednání rady EGP v Dublinu 26.–28. 11. 2004*
- Soukup, M. 28. 9. 2005. *Rozhovor s P. Pečínkou*.
- SZ. 21. 4. 2004. *ZO SZ Praha I vylučuje svého člena Milana Horáčka ze Strany zelených za opakované a zvláště hrubé porušení stanov, zápis z jednání*.
- Uhl, Petr. 27. 2. 2004. *Mail členům SZ*.
- Ulbrychová, Jana. 5. 3. 2004. *Mail členům SZ*.
- Zpravodaj Otevřené platformy ve Straně zelených, č. 2, duben 2004.*

Pozn: Autor v textu, především v závěrečném odstavci při hodnocení a náčrtu prognóz, využil též informace z korespondence členů SZ a z nejrůznějších setkání, jednání a rozhovorů se zelenými od druhé poloviny 90. let až doposud a z přednáškové činnosti na katedře politologie v Brně z posledních let, stejně jako kvantum informací provázejících hektické dění v SZ od jara 2006 až po její povolební vyjednávání v červnu 2006.

Uváděné volební výsledky, ať už získaných procent či mandátů, pocházejí ze stránek <http://www.volby.cz>.